

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แนวคิดของรัฐบาลและกรมตำรวจในการจัดตั้งตำรวจตระเวนชายแดนก็เพื่อเสริมกำลังตำรวจภูธรในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนและป้องกันการรุกรานของคอมมิวนิสต์ ปรหัยคการใช้กำลังทางทหาร ในยามปกติรักษาสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศเพื่อนบ้าน ฝึกกำลังตำรวจเพื่อทำหน้าที่คล้ายทหาร และกำลังแบบทหารฝึกกำลังให้กับประเทศใกล้เคียง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อเป็นการเตรียมกำลังให้พร้อมในการปฏิบัติการต่อต้านการรบนอกแบบ โดยเฉพาะการรบแบบกองโจรเป็นการเตรียมกำลังตำรวจให้พร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพอื่น ๆ ได้ทันทีถ้ามีสงครามเกิดขึ้น ทำการคุ้มครองพื้นที่ของประเทศที่เป็นป่าเขาทั่วไป ที่การคมนาคมทุกชนิดเข้าไปไม่ถึงด้วยการเดินเท้า หรือ โดยการส่งกำลังบำรุงลงทางอากาศ ทำการปราบปรามโจรผู้ร้ายที่ไร้รอยต่อของจังหวัดหรือของประเทศเป็นที่ชุกช่อนกับการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงของหนีภาษี และยาเสพติด เมื่อไม่มีเหตุการณ์ตำรวจตระเวนชายแดนสามารถพัฒนาสร้างสรรค์ให้เกิดการกินที่อยู่แก่ประชาชนรัฐบาลจึงได้พิจารณาจัดตั้งหน่วยกำลัง “ตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น” ในปี พ.ศ. 2549 โดยกำหนดให้หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้ 1) สามารถทำการรบได้อย่างทหาร 2) สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างตำรวจ และ 3) สามารถดำเนินการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนได้เช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน (พีระ พุ่มพิเชษฐ, 2543 : 3)

การจัดตั้งกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ชุมชนเมืองใหม่ ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากจังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ความยาว 72 กิโลเมตร และเป็นพื้นที่ที่แม่น้ำโขงไหลผ่านกว้างที่สุดของประเทศไทย มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงเป็นเมืองหน้าด่านชายแดน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นประตูสู่อินโดจีน ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการเป็นเมืองการค้าชายแดน และมีลักษณะสภาพภูมิประเทศทางตอนใต้ของจังหวัดมุกดาหารเป็นที่ราบสูง ทิศตะวันตกเป็นที่อกเขาภูพานมีลักษณะเป็นป่าไม้บางแห่งเป็นป่าทึบ

จากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดมุกดาหาร ดำเนินงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร มีผลกระทบกับประชาชนในพื้นที่

ชายแดนได้แก่ 1) การรักษาความมั่นคงชายแดน 2) พัฒนาระบบการตรวจคนเข้าเมือง 3) ป้องกันลักลอบยาเสพติดตามแนวชายแดน 4) ป้องกันการลักลอบสินค้าหนีภาษีและผิดกฎหมาย และปัญหาแรงงานต่างด้าว และ 5) ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติมีแนวโน้มลดลง จากการบุกรุกทำลายป่า (แผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร, 2553-2556 : 1-28)

จากบทบาทภารกิจหน้าที่และสภาพปัญหาดังกล่าว เมื่อการสู้รบในเขตชายแดนของประเทศไทยลดน้อยลงมาก ทำให้ตำรวจตระเวนชายแดนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้สามารถปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนและสังคมอย่างแท้จริง ดังนั้นปัจจุบันตำรวจตระเวนชายแดนนอกเหนือจากการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความมั่นคงของชาติแล้ว ยังได้เข้ามา มีบทบาทในการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนและสนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข มีความปลอดภัย มีความมั่นคงในชีวิต และทรัพย์สิน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบการป้องกันที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ช่วยเหลือประชาชนอย่างต่อเนื่องและเต็มความสามารถหมวดตำรวจตระเวนชายแดน 2543 ได้จัดทำแผนประจำปี เพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติราชการภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งนโยบายของผู้บังคับบัญชาและการดำเนินการตามแผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 ภายใต้ขอบเขต บทบาทและภารกิจ ของหมวดตำรวจตระเวนชายแดน 2543 จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งบทบาทภารกิจในการปฏิบัติงานดังกล่าวมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชาชน

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2543 จังหวัดมุกดาหาร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2543 จังหวัดมุกดาหาร ให้มีความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ต่อการปฏิบัติการตามภารกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร

สมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติงานตามภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวด ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร การวิจัยในครั้งนี้ มีเนื้อหาองค์ประกอบ 6 ด้าน (หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร, 2553 : 8) ดังนี้

- 1.1 ด้านงานป้องกันและรักษาสถานการณ์ความมั่นคงของรัฐในพื้นที่ชายแดน
- 1.2 ด้านงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ
- 1.3 ด้านงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการแพร่ระบาดของยาเสพติด
- 1.4 ด้านงานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ
- 1.5 ด้านงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- 1.6 ด้านการฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดนและ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มารับบริการของตำรวจตระเวนชายแดน หมวด ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร จำนวนทั้งสิ้น 9,148 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2555 : 2)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มารับบริการของตำรวจตระเวนชายแดน หมวด ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 383 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ทาโร (Yamane Taro, 1973 : 727)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะของประชากร จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน

หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ห้วงระยะเวลาระหว่าง เดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการของหมวดตำรวจตระเวนชายแดน 2343 จังหวัดมุกดาหาร

2. การปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง การทำงานในบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนตามพันธกิจที่กำหนดและมอบหมาย จำนวนเป็น 6 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านงานป้องกันและรักษาสถานการณ์ความมั่นคงของรัฐในพื้นที่ชายแดน หมายถึง ปฏิบัติงานสนับสนุนแนวทางของแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ ปรับการจัดและวางกำลังในพื้นที่รับผิดชอบให้สามารถปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่บริเวณแนวชายแดนที่ได้รับมอบหมายและ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามภารกิจของหน่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานในหน้าที่ของตำรวจควบคู่ไปกับการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน

2.2 ด้านงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ หมายถึง การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบเน้นการปฏิบัติหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่องค์กรปกติ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นโยบายของจังหวัด และ กระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขจัดเงื่อนใจทางสังคมอันอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคง โดยใช้งานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนและงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือหลัก และจัดเตรียมความพร้อมสนับสนุนการปฏิบัติการแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการควบคุมฝูงชน

2.3 ด้านงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการแพร่ระบาดของยาเสพติด หมายถึง เน้นการปฏิบัติทั้งในมาตรการการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงบริเวณแนวชายแดน พัฒนารูปแบบบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการถวายนโยบายความปลอดภัยให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพิ่มบทบาทในการให้การสนับสนุนหรือปฏิบัติการร่วมกับตำรวจท้องที่และตำรวจหน่วยอื่นเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้ โดยการปฏิบัติดังกล่าวต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของหน่วยและความเหมาะสมกับสถานการณ์

2.4 ด้านงานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน หมายถึง งาน โครงการงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ งานเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ปรับปรุงกรอบกิจกรรมของงานตามระบบของคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ให้ ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุให้หน่วยมีขีดความสามารถทั้งในด้านการป้องกัน การกู้ภัย การใช้ความช่วยเหลือและฟื้นฟู เบื้องต้น การฝึกอบรมประชาชนและเยาวชน

2.5 ด้านงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ หมายถึง พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ใช้การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของหน่วย ทั้งในด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างมวลชนพื้นฐานของตำรวจตระเวนชายแดน นอกเหนือจากจะต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญแก่องค์กรจัดตั้งตามกฎหมายและประชาชนทั่วไปแล้ว จะต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างมวลชนจากกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยและ พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าของระบบสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน

2.6 ด้านการฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หมายถึง การฝึกอบรมให้ความรู้และวิธีปฏิบัติหน้าที่ขั้นเริ่มต้นเกี่ยวกับการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยจะทำให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343จังหวัดมุกดาหาร ที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ โดยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร เพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังทำให้การดำเนินงานของตำรวจตระเวนชายแดน หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2343 จังหวัดมุกดาหาร มีประสิทธิภาพในภายภาคหน้าต่อไป